

Södermanlands län.

Nyköping.

Apoteket Gripen.

1681.

Omkring år 1630, då en svår pest uppgifves hafva härjat i Nyköping, lefde den förste kände läkaren därstädes, stadsbarberaren Jacob Grassman. Denne, som förut varit lifbarberare hos konung Gustaf II Adolf, erhöll d. 14 maj 1634 privilegium å ett apotek i Nyköping. Privilegiet förnyades i sept. 1641 för »badaren och stadskirurgen» Valentin Viereck, men torde staden sedermera någon tid saknat apotek till dess apotekaren Christjan Wolluhn på apoteket Kronan i Norrköping af konung Karl XI d. 5 okt. 1681 erhöll tillstånd att inrätta ett sådant. W. fick äfven rätt att årligen tullfritt införskrifva medicinalier till ett värde af 100 daler smt.

När apoteket fick namnet Gripen kan ej uppgifvas, men kallades det så före tillkomsten af apoteket Fenix. I en notis från 1825 års brand benämnes det stads- och provinsialapoteket.

Beträffande dess läge är känt att det år 1770 var förlagdt till västra stadsdelen, nämligen till en gård i 2:a kvarteret vid Västra Storgatan, samt att apotekare P. E. Bergström efter branden 1825 flyttade detsamma till en gård i 1:a kvarteret, snedt emot förut nämnda. Af apotekare A. Huldborg förlades apoteket 1850 till dennes i östra stadsdelen vid Östra Storgatan och Stadsbron belägna gård, hvarifrån apotekare A. E. Sandberg i mars 1869 flyttade detsamma tillbaka till västra stadsdelen och inrättade apoteket å dess nuvarande plats, Västra Storgatan 27. Genom K. brefvet d. 22 maj 1908 föreskrifves att apoteket Gripen, efter uppkommen ledighet å detsamma, skall förläggas till den del af staden Nyköpings planlagda område, som ligger

väster om Kapellgatans och Brunnsgatans gatulinie och denna linies förlängning.

Privilegiet är af amorteringsfonden inlöst med 35,000 kronor.

WOLLUHN, CHRISTJAN. Var ägare af apoteket Gripen i Nyköping åren 1681—92. (Se under apoteket Kronan i Norrköping).

SKRAGGE, SAMUEL. Född omkring 1660 i Stockholm.
Föräldrar: Hofpredikanten, kyrkoherden i Hedemora, ELOF ANDRÆ SKRAGGE, född d. 21 sept. 1617, död d. 23 aug. 1692, och CATHARINA WALLENIA, född d. . . . 1626, död d. 6 maj 1675.

Student i Uppsala d. 4 okt. 1677 idkade S. studier såväl därstädes som vid utländska universitet samt blef 1684 med. doktor i Franecker. Erhöll följande år befattning som provinsialläkare i Västmanland. Inköpte 1692 apoteket Gripen i Nyköping, hvilket han innehade till 1698. Åtföljde därefter som lifmedikus konung Karl XII samt uppehöll sig i fem år hos denne i Bender. Under återresa härifrån upptäckte och undersökte Skragge en mineralkälla vid Lünekkloster vid Lüneburg, där han sedan verkade som brunnsläkare. Adlades 1710 under namnet Skraggenstjerna.

Död d. . . . 1718 i Hamburg.

Gift d. 16 dec. 1685 med MARGARETHA KRUBBENHÖRTZ.

Barn: ANNA CATHARINA, född d. . . . 1694, död ung.

SAHLBOM, JOHAN. Född d. . . .

Föräldrar:

D. 30 jan. 1689 student af Upplands nation vid Uppsala universitet studerade S. sedan vid Dorpats akademi, där han under professor Lars Micrander d. 22 april 1691 försvarade en afhandling med titel: *Dissertatio Medica exhibens Spiritus corporis humani pathologiam*. Öfvertog år 1698 apoteket Gripen i Nyköping och fick d. 27 juni s. å. på borgmästares och

råds anhållan samma rättighet till tullfrihet för medicinalier som hans företrädare, hvilken rättighet ytterligare stadfästes genom K. resolution d. 6 maj 1702, men indrogs 1767.

Död omkring år 1709. Ogift.

ROTHSCHÜTZ, JACOB MARTIN. Född d. . . . 1668.

Föräldrar:

R., som var af tysk härkomst, tillträdde apoteket Gripen i Nyköping d. 18 sept. 1709 samt innehade detsamma i omkring 25 år eller till 1735.

Död d. 10 jan. 1740 och begravnen i Nikolai kyrka i Nyköping.

Gift d. . . . med MARGARETHA CATHARINA TÖRNBOM, född d. . . ., död d. 22 jan. 1740.

REICHENBACH, ANDERS HINDRICH JOACHIM.* Född d. 26 febr. 1707 i Parchim i Mecklenburg.

Föräldrar: Med. dr., Hofgerichts medicus JOHANN PAUL REICHENBACH, född d. . . ., begravnen d. 14 sept. 1733, och CATHARINA MARGARETHA GRAPENGIESSER, född d. . . ., död d. . . .

R. var elev hos apotekare J. C. Grapengiesser å apoteket Svanen i Kristianstad samt tjänstgjorde som provisor på apoteket Gripen i Nyköping. Inköpte 1735 detta apotek och aflade s. å. apotekarexamen. Öfverlät 1769 apoteket åt sin son Johan Hindrich, som en tid biträdt vid skötseln af detsamma.

Död d. 10 okt. 1776.

Gift d. 15 juni 1736 med ANNA CATHARINA HOFFLER, född d. 7 febr. 1717, död d. 6 maj 1791, dotter till bagareåldermannen och rådmannen i Nyköping BALTZAR HOFFLER och ANNA MARIA LUND.

Barn: JOHAN HINDRICH, född d. 29 aug. 1740, död d. 18 maj 1817. Apotekare (se nedan); — BALTZAR PHILIP, född d. 9 jan. 1744, död d. 20 mars 1817. Assessor och lasarettsläkare i Södertälje; — CARL FREDRIC, född d. 28 mars 1748, död d. . . . 1828. Handlande och rådman i Nyköping; — ANDERS GUSTAF, född d. 15 nov. 1751, död d. 26 nov. 1838. Landt-

* R. var ättling af en syster till Martin Luthers hustru Catharina von Bora.

brukare; — EVA MARIA, född d. . . . 1755, död s. å. — BEATA SOPHIA, född d. 6 febr. 1757, död d. 5 nov. 1844, gift med tullskrifvaren i Nyköping, kommissarien CARL FOLKE ARVIDSSON, född d. . . . 1747, död d. . . . 1811.

REICHENBACH, JOHAN HINDRICH. Född d. 29 aug. 1740 i Nyköping.

Föräldrar: Apotekaren därstädes ANDERS HINDRICH JOACHIM REICHENBACH och ANNA CATHARINA HOFFLER.

Efter studier vid Nyköpings trivialskola antogs R. i april 1756 till elev på apoteket Ängeln i Stockholm samt aflade 1760 farmacie studiosi-examen. Tjänstgjorde därpå ett halft år å samma apotek, hvarefter han en kort tid vistades vid Uppsala universitet. Konditionerade så på apoteket Markattan, numera Leoparden, i Stockholm och hos apotekaren F. J. von Aken på Hjorten i Örebro samt slutligen hos sin fader på apoteket Gripen i Nyköping. Sistnämnda apotek förestod han några år under faderns ålderdom samt köpte detsamma d. 31 dec. 1769, sedan han i okt. s. å. examinerats till apotekare i K. collegium medicum. Erhöll d. 3 april 1780 af K. Maj:t privilegium å apoteket. Sålde det d. 28 okt. 1805 till sin måg apotekare P. E. Bergström, hvarefter han en tid ägnade sig åt landtbruk.

Död d. 18 maj 1817 i Nyköping.

Gift 1) d. 17 sept. 1772 med CHRISTINA SOFIA FORSSMAN, född d. . . . 1746, död d. 3 april 1773, dotter till kyrkoherden i Stigtomta, fil. magistern JOHAN FORSSMAN och ANNA CHRISTINA LINDBERG.

2) d. 5 mars 1775 med CECILIA MARGARETHA WIGERSTEN, född d. . . . 1749, död d. 30 sept. 1789, dotter till hofkontrollören JOHAN WIGERSTEN och MARGARETHA BEATA HACKMAN.

Barn: ANNA MARGARETHA, född d. 9 febr. 1776, död d. 28 mars 1865, gift d. . . . 1804 med kyrkoherden i Nikolai församling i Nyköping, kontraktsprosten JOHAN PETER DAHLBERG, född d. 20 okt. 1750, död d. 9 maj 1815; — ANDERS HENRIK, född d. 20 april 1777, död d. 6 april 1844. Vågmästare i Nyköping (tvilling); — JOHAN GUSTAF, född d. 20 april 1777, död späd (tvilling); — GUSTAFVA SOPHIA, född d. 4 nov. 1778, död d. 13 april 1827, gift med apotekaren PEHR ELIAS BERGSTRÖM (se nedan); — JOHAN ADOLF, född d. . . . 1781, död d. . . . 1785; — HEDVIG ULRIKA, född d. . . . 1786, död d. . . . 1787.

BERGSTRÖM, PEHR ELIAS. Född d. 4 dec. 1772 å Åkers pappersbruk i Södermanland.

Föräldrar: Bruksägaren PEHR BERGSTRÖM, född d. 2 aug. 1738, död d. 28 maj 1795, och CHRISTINA ELISABETH WINBERG, född d. . . . aug. 1742, död d. 16 april 1781.

Efter åtnjuten undervisning vid trivialskolan i Strängnäs åren 1784—88 blef B. sistnämnda år elev på apoteket i Mariefred och aflade 1793 farmacie studiosi-examen. Tjänstgjorde där-efter å apotek i Stockholm och Norrköping samt på Gripem i Nyköping till 1805, då han efter avslutadt köp blef ägare af detta apotek. Aflade d. 28 nov. s. å. apotekarexamen samt tillträdde apoteket vid 1806 års början. Vid en eldsvåda i Nyköping d. 16 aug. 1825 nedbrann till större delen det väl försedda apoteket. B. inrättade därefter detsamma i en när-belägen gård, och befanns apoteket vid en visitation 1831 »både i anseende till simplicia och composita, laboratorium och andra apoteket tillhörande nödvändigheter kunna förtjäna namn af ett väl beskaffadt och inredt, för ortens behof fullkomligt svarande apotek». År 1844 öfverlämnade B. skötseln af apoteket till sin måg, apotekaren Adolf Huldberg, som 1848 köpte detsamma.

Död d. 17 sept. 1848 i Nyköping.

Gift d. 9 jan. 1806 med GUSTAFVA SOPHIA REICHENBACH, född d. 4 nov. 1778, död d. 13 april 1827 i Nyköping, dotter till apotekaren i nämnda stad JOHAN HINDRICH REICHENBACH och CECILIA MARGARETHA WIGERSTEN.

Barn: CECILIA CHARLOTTA, född d. 26 dec. 1806, död d. . . .; — SOPHIA MARGARETHA, född d. 29 juli 1809, död d. 1 febr. 1888, gift d. 29 okt. 1837 med borgmästaren i Nyköping GUSTAF LINDBERG, född d. 1 febr. 1797, död d. 1 jan. 1880; — JOHANNA CHRISTINA, född d. 29 nov. 1811, död d. 11 mars 1892, gift med apotekaren ADOLF HULDBERG (se nedan); — PEHR HENRIK, född d. 13 maj 1813, död d. . . . Handlande.

HULDBERG, ADOLF. Född d. 31 dec. 1811 i Sigtuna.

Föräldrar: Fänriken vid Kungl. Upplands regemente GUSTAF ADOLF HULDBERG, född d. 7 juni 1787, död d. 28 sept. 1871, och MAGDALENA KJELLMODIN, född d. . . . 1789, död d. 29 okt. 1840.

Efter erhållen enskild undervisning i Uppsala antogs H. 1827 till elev på apoteket Fenix i Stockholm, hvilket apotek då inne-

hades af hans farbroder, apotekaren Per Ulrik Huldberg. Af-lade d. 27 jan. 1831 farmacie studiosi-examen samt konditionerade åren 1832—41 å apoteket Gripen i Nyköping. Under-gick d. 15 nov. 1843 apotekarexamen. H. arrenderade sedan åren 1844—48 sistnämnda apotek, inköpte det år 1848 samt erhöill d. 24 nov. s. å. privilegium å detsamma. Från dess dittillsvarande läge i västra stadsdelen flyttade H. apoteket till sin gård vid Östra Storgatan och Stadsbron. Han sparade hvarken möda eller kostnad för att hålla apoteket i godt skick. Likväl bestämde K. Maj:t d. 25 april 1862 att ett nytt apotek med personligt privilegium skulle inrättas i staden. Utan att höra apotekare H., stadens läkare eller vederbörande församlingar tillstyrkte K. bhde det nya apotekets anläggande, hvilket på K. sundhetskolllegii hemställan äfven af K. Maj:t bifölls. Frågan väckte på sin tid ett visst uppseende. I från Huldbergs & Comp:s boktryckeri i Stockholm utgifvet »Nytt Lördagsmagasin» trycktes handlingarna i detta ärende. Under titeln »En liten vidräkning med vederbörande» äro de äfven 1862 särskildt utgifna från samma boktryckeri.

Död d. 19 maj 1864 i Nyköping.

Gift d. 26 maj 1844 i Nyköping med JOHANNA CHRISTINA BERGSTRÖM, född d. 29 nov. 1811, död d. 11 mars 1892, dotter till apotekaren PEHR ELIAS BERGSTRÖM och GUSTAFVA SOPHIA REICHENBACH.

Barn: PER ADOLF, född d. 21 juni 1845, död d. 7 febr. 1864. Elev å apoteket Gripen i Nyköping; — SOFIA CHRISTINA, född d. 23 juli 1847; — PER ELIAS, född d. 26 juli 1849. Bokhandlare.

SANDBERG, AUGUST EMIL. Innehade apoteket Gripen i Nyköping åren 1865—73. (Se under apoteket i Falköping).

ENEROTH, NILS LUDVIG HJALMAR. Född d. 26 dec. 1838 i Stockholm, Nikolai församling.

Föräldrar: Guldsmeden FREDRIK AUGUST ENEROTH, född d. 7 mars 1806, död d. 16 jan. 1884, och AGATHA WENNERHOLM, född d. 30 dec. 1810, död d. 7 dec. 1892.

Efter erhållen undervisning vid Klara skola i Stockholm antogs H. vid 14 års ålder till elev å apoteket Uggjan i Stockholm samt aflade farmacie studiosi-examen d. 20 april 1857

inför apotekarsocietetens direktion. Konditionerade därefter å apoteket Bäfvern i Härnösand åren 1857—58, på apoteket Svanen i Kristianstad 1858—59, sistnämnda år någon tid jämväl på apoteket Hjorten i Örebro, på apoteket Kronan i Eskilstuna under år 1861 samt på apoteket Göta Lejon i Karlskrona åren 1863—65. Aflade d. 30 maj 1866 apotekarexamen samt inköpte 1867 apoteket i Hvetlanda, å hvilket han d. 24 juli s. å. erhöill privilegium. Sålde detsamma d. 20 mars 1873 samt köpte s. å. apoteket Gripen i Nyköping. H. tillträdde detta apotek d. 1 april 1873 och erhöill d. 2 maj s. å. privilegium å detsamma. Innehade åren 1878—87 medikamentsförrådet i Bie, hvilket nedlades år 1888, då leg. läkare icke längre fanns på platsen. Sedan år 1880 åtnjöt E. tjänstledighet och var de sista 20 åren bosatt i Stockholm.

Död d. 4 dec. 1914 i Stockholm.

Gift 1) d. 26 febr. 1866 i Stockholm med JENNY SOFIA THOMASSON, född d. 17 febr. 1838, död d. 23 aug. 1869 i Hvetlanda, dotter till fabrikören PER THOMASSON och EVA RUTH.

Barn: PER LUDVIG HJALMAR, född d. 13 maj 1869. Artist. Stockholm.

2) d. 27 mars 1872 på Fairyhill i Skåne med BERTA EMILIA FOCK, född d. 14 aug. 1848 i Stockholm, dotter till öfversten och chefen för Kungl. Skånska husarregementet friherre FRANS WILHELM REINHOLD FOCK och JULIA WILHELMINA REUTERSKIÖLD.

Barn: BERTA JULIA ULRIKA CHARLOTTA, född d. 3 nov. 1873, gift d. 3 mars 1907 med sjökaptenen BENGT OSKAR BEIERSTEIN, född d. 8 juni 1853, död d. 10 dec. 1910. Sjuksköterska; — ASTRID MÄRTA EMILIA, född d. 26 febr. 1876, gift d. . . . 1906 med sjökaptenen BERNHARD NILSSON, född d. . . .; — SIGRID ADA WILHELMINA, född d. 5 sept. 1877; — VILHELM, född d. 15 maj 1880. Lagerchef vid aktiebolaget Skandinaviska glödlampfabriken, Stockholm; — EMANUEL, född d. 5 april 1885. Kassör vid aktiebolaget Skandinaviska glödlampfabriken, Stockholm.